

Ljubljana, 23. 5. 2023

Izjava za javnost: Še vedno preveč napak pri obračunih plač

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) je v tednu med 15. in 19. majem 2023 že petič odprla svoja vrata za delavke in delavce, članice in nečlane sindikatov, na 14 različnih lokacijah po Sloveniji. Brezplačno svetovanje smo zagotovili vsem, ki so imeli vprašanje za nas, primarno pa smo se osredotočili na pregledovanje plačilnih list in ugotavljanje morebitnih napak.

Med vsemi, ki so se obrnili na nas, jih je 90% iskalo pomoč pri pregledu plačilne liste. Ostala vprašanja so se nanašala na odpovedi delovnega razmerja, morebitne odpravnine, razporejanje delovnega časa in upokojevanje. Večinoma pa smo pregledovali plačilne liste.

Več kot 200 pregledanih plačilnih list in postavljenih vprašanj kaže, da so plačilne liste še vedno nepregledne, delavkam in delavcem nejasne, več postavk je nerazumljivih, večina ne ve, kako delodajalec plačo sploh obračuna.

Napake in kršitve smo zaznali v približno 30 odstotkih pregledanih dokumentov, pri čemer so najbolj izstopali nepravilno obračunani stroški prevoza na delo in iz dela, neizplačila dodatkov na delovno dobo, napačno obračunani dodatki do minimalne plače, kršitve pri izplačilu nadur in skrivanje nadur v stimulaciji.

Kaj smo svetovali?

Delavkam in delavcem, ki so nas obiskali, smo pojasnili naše ugotovitve in jih napotili na sindikalne zaupnike pri delodajalcu. Glede na to, da gre praviloma za sistemske nepravilnosti, predpostavljamo, da niso narobe obračunane samo posamezne plačilne liste, ampak verjetno kar vse v istem podjetju.

V kolikor obiskovalec ni bil član sindikata ali v podjetju ni organiziranega sindikata, smo jim predlagali, kaj naj sporočijo delodajalcu oziroma smo predlagali, da se v sindikat včlanijo. Sodelavci na terenu so namreč tudi skozi teden odprtih vrat samo dodatno potrdili svoje prepričanje, da tam, kjer delavci in delavke niso povezani med seboj ali organizirani v sindikat, obstaja bistveno večja verjetnost, da so kršene njihove pravice (nepravilno obračunane in izplačane plače, nepravilno obračunani dodatki, kaotično razporejen delovni čas, nespoštljiva komunikacija z zaposlenimi ...)

Kaj lahko še naredimo mi?

Stopili bomo v stik z zaupniki iz podjetij, kjer smo ugotovili nepravilnosti, da jim pomagamo sanirati napake, končna možnost pa je seveda tudi prijava kršitev inšpekciji za delo. Ne nepomemben je tudi podatek, da kar nekaj obiskovalcev ni želelo razkriti podjetja iz katerega prihajajo, seveda pa prav vsem zagotavljamo zaupnost pri obravnavi podatkov, torej brez soglasja delavke ali delavca, ne moremo ali bomo storili ničesar.

Dalmatinova ulica 4
1000 Ljubljana
T.: +386 1 434 12 00
W.: www.zsss.si
E.: zsss@sindikat-zsss.si

Glede na veliko število vprašanj in ugotovljenih nepravilnosti bom izvedli dodatno izobraževanje naših zaupnikov, na inšpekcijo za delo pa posredovali iniciativo za usmerjene preglede s ciljem preventive.

Kaj lahko naredijo delavke in delavci?

V prvi vrsti je treba vedeti, da je plačilna lista verodostojna listina, na podlagi katere delavec ali delavka predlaga sodno izvršbo. Njene sestavine določa Zakon o delovnih razmerjih in čeprav se plačilne liste med seboj razlikujejo, morajo vsebovati enake osnovne podatke o plači, nadomestilu plače, povračilu stroškov v zvezi z delom in druge prejemke, obračun in plačilo davkov in prispevkov za socialno varnost ter plačilni dan. Najprej naj zaposleni preveri, koliko znaša osnovna bruto plača – na plačilni listi in ali se ujema z osnovno plačo v pogodbi o zaposlitvi. Če obstaja kolektivna pogodba dejavnosti, mora delavka ali delavec preveriti, v kateri tarifni razred spada. Kolektivne pogodbe dejavnosti v tarifnem delu namreč določajo najnižje osnovne plače, osnovne plače pa na podjetniški ravni ne smejo biti nižje od njih. Potem sledijo dodatki, ki morajo biti zapisani v pravih odstotkih, ti pa se morajo ujemati s kolektivno pogodbo. Del dodatkov (nedeljsko, nočno in praznično delo, na primer) ureja tudi Zakon o delovnih razmerjih.

Lidija Jerkič, predsednica Zveze svobodnih sindikatov Slovenije: *»Nepreglednost in različnost plačilnih list ter hkrati velika raznovrstnost plačilnih (ne)sistemov vpliva na seznanjenost delavk in delavcev s tem, koliko in zakaj so pravzaprav plačani za svoje delo. Sindikati v tem kontekstu svojim članom in članicam dnevno pregledujemo plačilne liste, svetujemo, posredujemo in jih usmerjamo. Nepravilnosti je še bistveno več tam, kjer vpogleda nimamo in nismo organizirani. Na sistemski ravni pa je zagotovo smiseln premislek o vsaj delnem poenotenju plačilnih list in rednih usmerjenih pregledih inšpekcije za delo.«*